

COMUNICAT SOBRE L'ADQUISICIÓ DEL FONS TUSQUETS

El passat 14 de gener, a través d'una nota de premsa, el Departament de Cultura comunicava l'adquisició del "Fons Tusquets" per un valor net de 366.065€. Segons es desprèn d'aquesta nota, el fons permet conèixer, entre d'altres aspectes, el dia a dia de l'editorial Lumen, ja que està format per la correspondència, en diversos formats, d'una sèrie de prestigiosos escriptors que rebia Esther Tusquets com a editora d'aquells. A l'espera de poder consultar l'expedient de contractació sencer, inclosos els informes tècnics previs pertinents, des de l'AAC-GD volem fer públics alguns interrogants que, com l'associació professional referent en arxivística i gestió documental al nostre país, creiem que pot ser pertinent formular-se.

Sense la precisió tècnica esperable en una nota de premsa del Departament responsable en matèria d'arxius, s'al·ludeix a "l'arxiu de correspondència comercial i privada" de l'editora de Lumen. Aquí se'ns presenta un primer interrogant. Si es tracta de "correspondència comercial", ¿no vol dir això que ens trobem, en rigor, davant d'una part del fons empresarial de Lumen, empresa que actualment pertany a un dels majors grups editorials del món? Fins a quin punt, llavors, la titularitat d'aquests documents, si són les comunicacions originals i no còpies que hagués pogut fer per a ús privat la mateixa Esther Tusquets, pertany a la seva família i no pas a aquest grup empresarial?

Pel valor que s'ha adquirit aquest conjunt documental, només podem entendre que són les cartes originals, quelcom que ens porta a formular-nos encara més interrogants des d'una perspectiva estrictament arxivística: ¿des de quan premiar la disgregació d'un fons amb la seva compra forma part de la política d'adquisició de patrimoni documental d'un país? ¿Quin missatge està llançant el departament de Cultura a les empreses privades, especialment les relacionades amb allò que ara anomenem "indústries culturals" pel que fa a llurs polítiques de gestió documental i preservació d'arxius? ¿Potser, que en un futur només s'interessarà pels documents "rellevants", que la resta de llurs arxius no es prendran en consideració i que, per tant, no val la pena que inverteixin en ells? I, encara pitjor, ¿quin missatge s'està enviant a tots els propietaris de fons personals, patrimonials i empresarials que, després de dècades de sensibilització per part d'arxius municipals i comarcals, estan disposats a cedir-los gratuïtament a canvi de l'adequat tractament, l'assegurança d'una correcta preservació i el compromís d'una cada cop més dinàmica i global difusió i comunicació?

Si aquests dubtes afecten en bona mesura el gruix del fons, pel que fa als 29 originals literaris els interrogants encara són més evidents. Quan es parla d'originals, en un context d'obres de creació, hem de tenir present els condicionants detallats per la Llei de Propietat Intel·lectual i les reserves que se'n deriven pel que fa a la política de comunicació i difusió que pugui tirar endavant el centre receptor, en cas de no haver adquirit conjuntament amb el suport material els drets de reproducció. En aquest cas, el centre receptor és la Biblioteca de Catalunya. Lamentablement, la nota de premsa no informa sobre aquests aspectes, ni tampoc la mateixa BC que, curiosament, es limita a reenviar a l'usuari interessat a l'apartat de comunicació del web del Departament. Cal

esperar que als informes tècnics que acompanyen l'expedient d'adquisició sí que es faci una detallada anàlisi d'aquesta qüestió i, sobretot, del pla de difusió previst per a aquest fons, especialment de cara a justificar l'elevat import pel qual s'ha comprat.

En relació, precisament, amb aquest import, no podem deixar de destacar com de feridor és que just el mateix any que el Departament de Cultura ha eliminat, entre d'altres, la línia de subvenció per a l'elaboració d'instruments de descripció de fons d'arxiu públics i privats, sense cap explicació a banda de la penúria pressupostària, en canvi, sí que hagi pogut aconseguir aquesta ingent quantitat de recursos econòmics per adquirir els 1.046 documents que constitueixen aquest fons.

En resum, des de l'AAC-GD entenem que només abandonant el concepte mercantilista i, fins i tot antiquarista -com ja ho hem fet tots els professionals dels arxius (potser no encara altres col·lectius)- és a dir, aquell que només té en compte el contingut del document singular independentment del context que l'ha generat, podem valorar en la seva justa mesura el patrimoni documental i, en conseqüència, dissenyar una política arxivística coherent i rigorosa.

És tot plegat una operació que ens preocupa seriosament i que serà objecte de seguiment exhaustiu per part de l'AAC-GD.

Barcelona, 20 de gener de 2014